A hangszóró mellett

Hogy jó ötletből lehet jó számot is írni, azt a Kabarészínház tegnap esti előadásában Nagy Bandó András bebizonyította. Remek poénok születtek abból az elképzelésből, hogy milyen is lett volna, ha 1848. március 15-ét történetesen a KISZ szervezi. Azért örültem ennek a munkának, mert legalább a hallgatók és az alkotók számára is világossá vált, hogy a legjobb ötlet sem ér sokat (Éljen július 7-e! címmel rendezték az e havi premiert), ha kiaknázásához nincsen tehetség és invenció. Hogy nálunk a folyamatos munka érdekében az ünnepekhez igazodva alkalmanként a hétköznapok meglehetősen átrendeződnek és például a szemünk sem rebben, ha mondjuk pénteken hétfő van, nos ezt már mindannyian átéltük és ez valóban olyan alaphelyzet, amelyet megforgatva, színét-visszáját megmutatva sok mindent el lehet mondani az ünnepek és a hétköznapok természetrajzáról. Kár, hogy a műsor egésze képtelen volt az önmaga számára kitalált lehetőséggel élni. A szóvivő, Déri János, lehet, hogy baráti körben jópofának, sőt, humorosnak is hat, ám ebből a kabaréból csak kínos amatőrsége tűnt ki. Ez mintha meghatározta volna az egyéb írásokat is, unalmas és lapos jelenetek, csevelyek követték egymást, amelyekben alig akadt szellemesség, poén pedig még annyi sem. Így az illedelmes közönség erőltetett kacarászásain túl igazi, jóízű nevetés alig hallatszott. Azt hiszem, a Kabarészínház stábja válságban van, a színház arculatát meghatározó szerkesztői gárdának nincs igazán elképzelése arról, merre is kellene haladni, mire is szeretnék felhasználni a humort, hogy az valóban humornak hasson. Azt hiszem, most hétköznapok következnek, s a szokásoknak megfelelően a Kabarészínház őszszel jelentkezik újra. Ennyi idő talán elég lesz arra, hogy az illetékesek pihenés közben meditáljanak: mi is legyen a megújulás igazi szándéka és tartalma.

(harangozó)

SCAPIN A TEÁTRUMBAN

Szentendrei rögtönzés

Az előadás a rendező belépőjével kezdődik. *Vámos László* a közönség megnyerésének klasszikus követelményét kitűnő ötlettel szolgálja. Előadás előtt megtudjuk tőle, hogy ma este minden balul ütött ki, ég és pokol esküdött össze a színrelépők ellen, rossz a színpad és különben is... a szerencsétlen társulatot még az ág is húzza... Melyik néző ne állna szívvel-lélekkel az „elkeseredett" színészek mellé, hogy segítsen menteni a menthetőt?...

A Szentendrei Teátrum nézőterén tehát megszületik az a fogékony légkör,

Dózsa László és Reviczky Gábor
(MTI Fotó — Ilovszky Béla)

amelyben a néző mindenre kapható, vagyis arra, hogy együtt élje végig a színészszel a darab eseményeit és elfogadja, hogy mindez itt, először, az ő szeme láttára születik meg. A nyári, szabadtéri commedia dell' arte közönségének szüksége is van az effajta nyitottságra, nem árt, ha elfelejtkeznek a nézői „kitanultságokról." Ezt szolgálja az indító ötlet és a darab is, a Scapin furfangjai. Molière színpadán megjelennek a Pantalónék, Capitanók és persze itt van a hírhedt Zanni is, a komédia csavaroseszű, gonoszkodva tréfáló főkópéja, Scapin szerepében. A gazdag ifjú szolgája pártolója az őszinte szerelemnek és nem megy a szomszédba ötletért, bátorságért, ha egy-egy könyörtelen, zsugori atyának kell ellátni a baját. Van is a darabban elpuhult, érzékeny ifjúból kettő, és ugyanennyi leányzó, akik Scapin segítségére szorulnak és vannak persze elverni, megpumpolni való atyák is.

Reviczky Gábor, okos is, fanyar is, szavakész, sokszínű és talpraesett — igen alkalmas Scapin szerepére. Ezúttal azonban hiányzik belőle a született tréfacsináló önfeledt játékkedve. Nem elsősorban a színészi alakítás hiányossága ez. Az egész együttesre rányomja a bélyegét valamilyen vihar előtti tompultság — talán a fülledt nyárnak köszönhetően. Mindenesetre a kitűnően felvezetett commedia dell' artéból nem sokat kapunk, amikor könnyedség helyett a szövegbe való görcsös kapaszkodást látunk, röghtönzés helyett az emlékezettel való küszködést tapasztaljuk.

A műfaj, a darab, a nyári este és a közönség hangulatával csak egyvalaki van tökéletes szinkronban. *Mácsai Pál*, az aranyifjú Octave szolgáját, Szilvesztert eleveníti meg. Elmélyülten, végiggondoltan, összefogottan és ez a színészi komolyság a feltétele, hogy Szilveszter jelenléte, minden megszólalása kitűnően szórakoztatja, mindig megnevetteti a nézőket. Egy főiskolai, emlékezetes alakítása után a Teaház az Augusztusi Holdhoz című darabban. Mácsainak végre ismét módja nyílik komikus feladat megoldására. Szilvesztere annyiféle, ahány a helyzet, melybe kerül. Hol bárgyú félnótás, akinek fizikai megerőltetést jelent a gondolkodás, hol kitömött, pislogó lúd, akinek szájából szavak helyett is morzsa potyog — találó ellentétpárja az eszes, tréfacsináló Scapinnak. Néhány jelenetében egész életsors van, az emberé, akinek a létezés csak a „van-e mit enni?" és a „nem látják-e el a bajomat?" kérdésekben ölt testet. Talán Szilveszter életének csúcspontja (aminthogy az alakításé is) a fergeteges haramia-jelenet, amikor hatalom és méltóság adatik ennek az emberalatti lénynek egy ormótlan pallos és egy belegabalyodni való palást segítségével. Ez már valódi commedia dell' arte, művészi tudatosságú röghtönzés.

Molnár Gabriella

Fertődön, az Esterházy-kastély festői épületében zenei középiskolában tanuló fiatalok táboroznak idén tizenhetedik alkalommal. A nyári együttlét a pihenés mellett arra szolgál, hogy újabb művekkel és a kamarazenélés fortélyaival ismerkedjenek a fiatalok, s tudásukat a helyszínen hangversenyeken is bemutassák. Képünkön a budapesti Zeneművészeti Szakközépiskola vonósnégyese.
(MTI Fotó — Matusz Károly)

Hagyománytisztelet?

„Centrum, ami folk is, meg art is" című cikkünkre a *Népművészeti és Háziipari Szövetkezeti Vállalattól* a következő választ kaptuk:

Az Esti Hírlap című napilapban 1986. június 26-án megjelent cikkét vállalatunk vezetősége örömmel fogadta. Örömmel fogadta annak ellenére, hogy a Folkart Centrum elnevezést határozottan bírálja. A bírálattal kapcsolatban engedje meg az alábbi állásfoglalás ismertetését.

A Népművészeti és Háziipari Szövetkezeti Vállalat közel 40 éves múltja hagyománytiszteletre kötelez bennünket. Társadalmunkban e jól csengő elnevezést nem kívánjuk megváltoztatni. A Váci utcai kereskedelmi egység teljes átalakítása után mégis eltértünk az általában alkalmazott gyakorlattól. Oka, hogy a nevezett egységünk vásárlóköre kilencven százalékban külföldi turistákból tevődik össze. A visszajelzések során tapasztaltuk, hogy a „népművészet" szót igen nehezen tudják alkalmazni és ezért idegen szavakból képzett fantázianevet alkalmaztunk. A nyitás óta szerzett tapasztalatok döntésünk helyességét igazolják. Egyébként teljes mértékben egyetértünk az idegen kifejezések indokolatlan használatával.*

Még egyszer köszönöm bíráló sorait.

Merena Sándor
áruforgalmi főosztályvezető

★

Köszönöm a Népművészeti és Háziipari Szövetkezeti Vállalat udvarias hangú levelét, bár véleményem változatlanul az, hogy egy üzletet, amely jól látható módon kínálja portékáját, kár rosszul hangzó idegen kifejezéssel elcsúfítani. Egy esetben érthető a dolog: akkor, ha a csillaggal jelzett mondatot a levél írója komolyan gondolja. Valószínű azonban — legalábbis nagyon remélem —, hogy csak fogalmazásbeli ügyetlenségről van szó.

Kállai Katalin

Egy nyáron át — tánc

Magyar és külföldi táncosok seregszemléjét rendezi meg augusztus 3-án a Petőfi csarnok ÚT címmel. A szónak itt kettős jelentése van: az „új táncverseny" rövidítése, és azt is jelzi, hogy a verseny után profi és amatőr táncosok, egyének és csoportok elindulnak produkcióikkal, és a Városliget útjain mutatkoznak be. A négy-, három- és kétezer forintos díjakat nemzetközi zsűri ítéli oda, melynek tagjai *Bruce Taylor*, amerikai dzsesszbalett-táncos, a Brémában dolgozó ausztrál *Rhys Martin*, *Cheikh Tidiane Niane*, a Szenegáli Balett szólistája és *Hervé Diasnas*, az ősi keleti táncok virtuóza. A magyar szakemberek *Fuchs Lívia*, valamint *Angelus Iván*, a versenyt idén már harmadik alkalommal megrendező Kreatív Mozgás Stúdió vezetője.

A stúdió közkedvelt nyári tánctanfolyamán, melyet július 27. és augusztus 8. között szintén a Petőfi csarnokban rendeznek, kezdőket és haladókat is tanítanak a külföldi mesterek. A kurzusokra a Kreatív Mozgás Stúdióban várják a jelentkezőket (Bp., Csanádi utca 19.).

SÁSDI SÁNDOR: VERONIKA

Az 1965-ben megjelent Magyar Irodalmi Lexikon harminc művét sorolja fel *Sásdi Sándornak*, azzal a megjegyzéssel, hogy ezek csupán „a legfontosabbak". Tehát már 1965-ben is jóval több munkája jelent meg, mint ahánynak címét a lexikon megemlíti, s az azóta eltelt több mint két évtizednek csaknem minden esztendeje egy-egy újabb Sásdi-kötetet hozott. Most tehát, 87. születésnapjának küszöbén, hány munkára tekinthet vissza? Csak hosszas könyvtári búvárkodás után lehetne megállapítani, s még akkor is vigyázni kellene: nem maradtak-e ki németül és franciául, hollandul és lengyelül megjelent művei.

Sásdi Sándor irodalmi munkásságát két, alapvetően fontos tényező jellemzi. A rendkívüli szorgalom és a páratlan népszerűség. Szinte minden műve óriási példányszámot ért el, aztán új meg új kiadásokban jelent meg. Olvasóinak hatalmas tábora pedig rendre elhordja kedves írója könyveit mind a könyvesboltokból, mind a könyvtárakból.

Most itt a legfrissebb regénye, a *Veronika*, amely egyszersmind — a legutolsó is. Már amennyiben hiszünk az írónak, aki a kötet fülszövegében határozottan leszögezi, hogy ez a könyve „kétségkívül az utolsó". Mi azért nagyon reméljük, s nem éppen megokolatlanul, hogy Sásdinak éppen ez a fogadkozása lesz az, amit nem tart be.

A Veronika érdekes, modernül szerkesztett regény. Bizonyos tekintetben túl modern is: sem 86. sem 26 éves írónál nem lelkesít, ha „ömlesztve", egybefolyóan, fejezetekre tagolás nélkül beszéli el történetét.

Ennél persze fontosabb, hogy *milyen* történetet beszél el és azt *miképpen* mondja. A század első évtizedeiben játszódik a regény, s véget ér a második világháború kitörése előtt. Szereplői jól kiválasztott és érdekesen egyénített típusai a kornak. A középpontban Veronika és édesapja áll, egy fiatalon özvegyen maradó dunántúli dzsentri és egy hiperérzékeny, szellemileg messze átlagon felülien fogékony lány. Az apa az a mulatozó, költekező, úrhatnám, kivagyi magyar úr, amelyel irodalmunkban tulajdonképpen „tele van a padlás". Sásdi érdeme éppen az, hogy ezt az ezerszer megénekelt típust *újszerűen* tudta ábrázolni, képes volt hősét egyéníteni.

S akik körülöttük élnek: hús-vér ember, szaporán vagy lustábban lélegző, de csupa élet, csupa valóság nő és férfi mind, akár az úri világ egyedei, akár a szolgasorban tengődők közül valók. Ábrázolt világát *nagyon ismeri* Sásdi, és igen pontosan, néha meglepő találékonysággal tudja őket mozgatni, beszéltetni, cselekedtetni.

Tulajdonképpen tragédiák sora ez a regény: tragikusan pusztul el Veronika édesanyja és édesapja, hősnőnknek pedig csődbe megy a házassága, s tragikus befejezés várja őt magát is. Nem halál, de örökös rabság egy sárga házban. Ezt a teljes idegi csődöt és elmebéli elhomályosulást ugyan nem egészen érezzük indokoltnak, mintha hiányoznék néhány alaposabb motívuma. Mégis nagyon sajnáljuk, hogy válnunk kell és hozzá ily szomorú körülmények között Veronikától, mert megszerettük és azonosulni tudtunk vele. *(Szépirodalmi)*

Barabás Tamás

Eredeti Grieg-kéziratok

Edvard Grieg, a nagy norvég zeneszerző számos kézirata és eredeti kottája — köztük a *Peer Gynt* szvit — került most elő egy *New York-i* kiadóvállalatnál, amely az értékes anyagot 615 ezer dollárért eladta a norvég kormánynak. Grieg norvég kiadójának legkisebb fia, *Robert Hinrichsen* mentette ki annak idején ezt az anyagot a náci Németországból. Összesen 29 eredeti Grieg-kottáról és 371 levélről van szó. *Lars Langslet* norvég kulturális miniszter kijelentette: „Norvégia egyik leghíresebb fiának felbecsülhetetlen értékű művei, amelyekről eddig azt hittük, hogy örökre elvesztek, most visszatérnek a szülőhazába". A gyűjteményt *Bergenben*, Grieg szülővárosában helyezik el.

TATABÁNYÁN

Nemzetközi dzsessztábor

Csaknem száz hallgatója lesz a július 28., augusztus 9-e között Tatabányán megrendezendő *negyedik dzsessztábornak*. A szocialista országok közül Csehszlovákiából és az NDK-ból érkeznek a legtöbben, de lesz osztrák, ausztrál és NSZK-beli résztvevő is, Finnországból pedig egy zenekar jön. A kéthetes táborban *a délelőttök hangszeres oktatással* és improvizációval telnek, délutánonként *zenei gyakorlatokra* kerül sor, esténként pedig bemutatókat, növendék- és tanári *koncerteket tartanak*. A tábor megrendezésének időpontjára esik a *debreceni dzsesszfesztivál;* a debreceni verseny döntősei a bányászvárosban is fellépnek: augusztus 2-án adnak koncertet a népházban.